

SUN'IY INTELLEKT VA UNING TA'LIM SOHASIGA ALOHIDA MUROJAAT QILGAN HOLDA TURLI SOHALARDAGI QAMROVI

Mengturayev Farxod Ziyatovich

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti, o'qituvchi

Tel: +998 (99) 081-16-54

E-mail: farhod_2011_40@mail.ru

Xaydarov Sherali Islom o'g'li

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti, o'qituvchi

tel: +998 (99) 571-16-52

e-mail: sheralixaydarov19920318@gmail.com

Anotatsiya. Kelajakda aqlli mashinalar ko'plab sohalarda inson imkoniyatlarini almashtiradi yoki oshiradi. Sun'iy intellekt – bu mashinalar yoki dasturiy ta'minot tomonidan namoyish etilgan razvedka. Bu kompyuter fanining kichik sohasi. Sun'iy intellekt mashhur bo'lib bormoqda kompyuter fanlari sohasi, chunki u ko'plab sohalarda inson hayotini yaxshilagan. So'nggi yigirma yil ichida sun'iy intellekt juda katta ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish va shunga o'xshash ta'lim sohasida ish faoliyatini yaxshilash. Texnologiyadan foydalanadigan sohalar sun'iy intellekt sifat va samaradorlikni oshirdi. Ushbu maqola ushbu texnologiya haqida umumiy ma'lumot beradi turli sohalarda sun'iy intellektning ko'lami, bu texnologiyadan ta'lim sohasida foydalanishga alohida e'tibor qaratildi ma'nosi, qidiruv texnikasi, ixtirolari va kelajagi bilan.

Kalit so'zlar: Robot, texnologiya, koinot, avtonom, chat, repetitor.

Sun'iy intellekt tobora kuchayib borayotgani da'vo qilinmoqda ta'lim texnologiyasini, menejmentni tadqiq etishdagi roli fanlar va operatsion tadqiqot yo'nalishlari. Intellekt bu bilimlarni to'plash qobiliyati sifatida qabul qilinadi murakkab muammolarni hal qilish. Yaqin kelajakda aqlli mashinalar ko'p sohalarda inson imkoniyatlarini almashtiradi.

Sun'iy intellekt - bu aqlli mashinalarni o'rganish va fikrlash, o'rganish, bilim to'plash mumkin bo'lgan dasturiy ta'minot, ob'ektlar bilan aloqa qilish, manipulyatsiya qilish va idrok etish. Jon Makkarti bu atamani 1956 yilda kompyuter sohasi sifatida kiritgan Kompyuterlarni odamlarga o'xshab tutishga oid fan. Bu hisoblashni o'rganish imkonini beradi sababni idrok etish va harakat qilish. Sun'iy intellekt boshqacha Psixologiyadan, chunki u hisoblashga urg'u beradi va shundaydir asosiy e'tibori bilan informatikadan farq qiladi idrok, fikrlash va harakat. Bu mashinalarni aqlli qiladi va foydaliroq. U sun'iy neyronlar yordamida ishlaydi (sun'iy neyron tarmog'i) va ilmiy

teoremlar (agar u holda bayonotlar va mantiqlar). SI texnologiyalari yuqori darajaga yetdi ularning ko'pchiligida haqiqiy amaliy foyda taklif qilish nuqtasi ilovalar. Sun'iy intellektning asosiy sohalari ekspert hisoblanadi tizimlar, Intelligent kompyuter ko'rsatmalari, Natural tilni qayta ishlash, nutqni tushunish, robototexnika va sensorli tizimlar, kompyuter ko'rish va sahnani aniqlash, Neyron hisoblash. Bulardan ekspert tizimi tez o'sib borayotgan texnologiya katta ta'sir ko'rsatmoqda hayotning turli sohalari. Qo'llaniladigan turli xil texnikalar Sun'iy intellekt neyron tarmoq, loyqa mantiq, Evolyutsion hisoblash, Kompyuter yordamida ko'rsatmalar va Gibrid sun'iy intellekt.

Sun'iy intellekt tabiiydan ustunlikka ega razvedka, chunki u doimiyroq, izchil, kamroq qimmat, takrorlash va tarqatish qulayligiga ega, mumkin hujjatlashtirilgan bo'lishi va muayyan vazifalarni ancha tezroq bajarishi mumkin va insondan yaxshiroq. Shunday qilib, ta'lim texnologiyasida samarali o'qitishning o'quv jarayonini yanada samarali qilish va turli xil sun'iy intellekt yordamida beton o'qitish texnikasi.

Sun'iy intellektning ma'nosi Sun'iy intellekt ikki so'z birikmasidir sun'iy + intellekt. Qaerda sun'iy "haqiqiy emas" yoki degan ma'noni anglatadi "tabiiy" va aql bilan "mulohaza yuritish, fikr yuritish qobiliyati" degan ma'noni anglatadi yangi fikrlarni uyg'otish, idrok etish va o'rganish. Sun'iy razvedka kompyuter fanining o'sha sohasini aniqlash mumkin asosan bunday aqlli kishini yaratishga e'tibor qaratiladi odamlar kabi ishlaydigan va reaksiyalarni beradigan mashinalar mavjudotlar. Bu ko'plab tadbirlarni o'z ichiga oladi tanib oladigan kompyuterlarda sun'iy loyihalash nutq, o'rganish, rejalashtirish va muammoni hal qilish. Qachonhar qanday tizim har qanday vaziyatga moslashadi muhit aqlli deb ataladi. Boshqacha aytganda, bo'lishi mumkin o'ylay oladigan va shunday mashinalarni dasturlash sifatida belgilangan inson aqlining ma'lum bir darajasi bilan harakat qilish deb nomlanadi sun'iy intellekt. Sun'iy intellektni quyidagicha ta'riflash mumkin cheklangan resurslardan samarali foydalanish. Shunday qilib, sun'iy intellect hal qilish uchun kompyuter dasturlarini yaratish deb ta'riflash mumkin

Sun'iy intellekt asosiy faoliyatni avtomatlashtirishi mumkin ta'lim, baholash kabi SI hech qachon insonning o'rnini bosa olmaydi baholash, u juda yaqinlashmoqda. Bu endi o'qituvchilar uchun mumkin deyarli barcha turdagi bir nechta tanlov uchun baholashni avtomatlashtirish va to'ldirish testi va talabaning avtomatlashtirilgan bahosi yozish ham ortda qolmasligi mumkin. Bugungi kunda insholarni baholash dasturi u hali go'daklik davrida va unchalik teng emas, lekin u kollejda, uy vazifalarini baholash va katta ma'ruza kurslari uchun testlar bo'lishi mumkin zerikarli ish, hatto TA ularni o'rtasida bo'lsa ham. Hatto ichida quyi sinflarda, o'qituvchilar ko'pincha baholash a oladi, deb toppish o'zaro ta'sir qilish uchun ishlatilishi mumkin bo'lgan muhim vaqt, vaqt talabalar bilan, darsga tayyorgarlik ko'ring yoki professional ustida ishlang rivojlanish.

O'quv dasturlari talabaga moslashtirilishi mumkin ehtiyojlari Bolalar bog'chasidan aspiranturagacha, asosiy yo'llardan biri sun'iy intellekt ta'limga ta'sir qiladi individuallashtirilgan ta'limning yuqori darajalarini qo'llash. Biroz bu allaqachon soni ortib borayotgani orqali sodir bo'lmoqda moslashuvchan ta'lim dasturlari, o'yinlar va dasturiy ta'minot. Bular tizimlar talabaning ehtiyojlariga javob beradi, ko'proq qo'yadi muayyan mavzularga urg'u berish, o'quvchilarning narsalarni takrorlash o'zlashtirmagan va odatda talabalarga ishlashga yordam beradi nima bo'lishidan qat'iy nazar, ularning o'z tezligi.

Ushbu turdagi moslashtirilgan ta'lim turli darajadagi talabalarga ishlashda yordam berish uchun mashina yordami bo'lishi mumkin birgalikda bir sinfda, o'qituvchilar yordam beradi o'rganish va kerak bo'lganda yordam va yordam taklif qilish. Moslashuvchan o'rganish allaqachon ta'limga katta ta'sir ko'rsatgan millat (ayniqsa, Khan Academy kabi dasturlar orqali), va keyingi o'n yilliklarda SI moslashuvchi dasturlarni rivojlantirar ekan bu kabilar faqat yaxshilanadi va kengayadi. O'qituvchilar har doim ham o'z ma'ruzalarida bo'shliqlar haqida xabardor bo'lmasligi mumkin va talabalarni chalkashtirib yuborishi mumkin bo'lgan o'quv materiallari a'zi tushunchalar haqida. Sun'iy intellekt buning yo'lini taklif qiladi bu muammoni hal qiling. Coursera, ommaviy ochiq onlayn kurs provayder, buni allaqachon amalda qo'llaydi. Ushbu turdagi tizim tushuntirishdagi bo'shliqlarni to'ldirishga yordam beradi kurslarda sodir bo'lishi mumkin va barcha talabalarni ta'minlashga yordam beradi. Ilg'or ta'lim tadqiqotlari xalqaro jurnali bir xil kontseptual asosni yaratish. Kutishdan ko'ra professordan javob eshitish uchun talabalar darhol olishadi kontseptsiyani tushunishga yordam beradigan fikr-mulohazalar va keyingi safar buni qanday qilib to'g'ri bajarish kerakligini eslang.

Sun'iy intellekt sohasi qobiliyatlarni beradi tushunchalar yordamida analitik fikrlash uchun mashinalar. Ajoyib tomonidan turli sohalarga hissa qo'shdi So'nggi 2 o'n yillikdagi sun'iy intellekt texnikasi. Sun'iy intellekt tobora ko'proq o'ynashda davom etadi turli sohalarda muhim rol o'ynaydi. Ushbu maqolaga asoslanadi sun'iy intellekt tushunchasi, sun'iy intellekt doirasi turli sohalarda razvedka bilan maxsus "sohasi ta'lim". Hammaga ma'lumki, sun'iy intellekt - bu aql mutaxassis tomonidan berilgan mashinalarning xatti-harakati. Sifatida Sun'iy intellekt hayotimizni soddalashtirganini hammangiz bilasiz har bir jihati maqola yozish yoki o'yin o'ynash yoki olish bo'lishi mumkin har qanday muhim qaror. Har qanday mashinada ko'plab mutaxassislar o'ylashadi bir mutaxassisga qaraganda kuchliroq bo'lgan birlashtirilishi mumkin aql. Ko'p mehnat ishlari bitta mashina tomonidan bajarilishi mumkin va yaxshi tomoni shundaki, u hech qachon charchamaydi. Endi bunday turdagi robotlar qaysi his-tuyg'ularni tugatadi odamning yolg'izligi. Ammo uning mumkin bo'lgan boshqa jihati bor biz uchun xavf tug'diradi. Agar biz bunga butunlay qaram bo'lib qolsak mashinalar hayotimizni buzishi mumkin, chunki biz hech qanday ish qilmaymiz o'zimiz va

dangasa bo'ldik. Va yana bir narsa, u bera olmaydi odamdek his qilish. Shunday qilib, mashinalar faqat qayerda ishlatilishi kerak u erda ular aslida talab qilinadi.

Adabiyotlar.

1. Ramesh N, Kambhampati C, Monson JRT, Drew PJ. Artificial intelligence, 2004.
2. Sampada C et al. Adaptive Neuro-Fuzzy Intrusion Detection Systems, Proceedings: International Conference on Information Technology: Coding and Computing ITCC 04, 2004.
3. Deepa SN, Aruna Devi B. A survey on artificial intelligence approaches for medical image classification, Indian Journal of Science and Technology, 2011; 4(11).
4. Zadeh L. Fuzzy sets Inf Control, IJET, 2014.
5. Ziyatovich, M. F. (2022). EFFECTIVE USE OF E-LEARNING RESOURCES IN EDUCATION. *PEDAGOGS jurnali*, 5(1), 132-140.
6. Joanna Bryson and Jeremy Wyatt. Artificial Intelligence Retrieved from: <http://www.cs.bath.ac.uk/~jjb/web/whatisai.html>, 1997.
7. Avneet Pannu. Artificial intelligence, IJET; ISSN:2277- 3754 , 2015; 4(10).
8. Ekta Nehra. Artificial Intelligence in Modern Times, ICRISEM; YMCA, New Delhi, 2015: ISBN:978-81- 931039-4-4.
9. Мамажанов, Р., & Хайдаров, Ш. (2022). ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА В ПОВЫШЕНИИ ЭКОНОМИКИ И ВЛИЯНИЯ ВУЗОВ РАСПОЛОЖЕНИЕ В ЦЕНТРЕ. *CENTRAL ASIAN JOURNAL OF MATHEMATICAL THEORY AND COMPUTER SCIENCES*, 3(12), 270-275.
10. Мамажанов, Р. Я., & Хайдаров, Ш. И. (2022). РАЗРАБОТКА ПЛАТФОРМЫ ИННОВАЦИОННОГО ПОДХОДА ПРИ ПОДГОТОВКЕ НАУЧНЫХ СТАТЕЙ НА МЕЖДУНАРОДНОМ УРОВНЕ. *CENTRAL ASIAN JOURNAL OF MATHEMATICAL THEORY AND COMPUTER SCIENCES*, 3(12), 267-269.
11. Худайкулов, З. Т., & Саидахмедов, Э. И. (2022). КОЛИЧЕСТВО В КРИПТОГРАФИИ КЛЮЧИ РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ПРИНЦИПЫ РАБОТЫ ПРОТОКОЛОВ, ИСПОЛЬЗУЕМЫХ ПРИ РЕШЕНИИ ЗАДАЧ. *CENTRAL ASIAN JOURNAL OF MATHEMATICAL THEORY AND COMPUTER SCIENCES*, 3(12), 281-290.
12. Zarnigor, S. (2022). TA'LIMDA KOMPYUTER DASTURIY VOSITALARINING TUTGAN O'RNI. *PEDAGOGS jurnali*, 10(2), 154-163.
13. Мамажанов, Р., & Хайдаров, Ш. (2022). ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА В ПОВЫШЕНИИ ЭКОНОМИКИ И ВЛИЯНИЯ ВУЗОВ РАСПОЛОЖЕНИЕ В ЦЕНТРЕ. *CENTRAL ASIAN JOURNAL OF MATHEMATICAL THEORY AND COMPUTER SCIENCES*, 3(12), 270-275.